

Asia: VN/25888/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pidätekö kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädettäisiin uudessa 47 §:ssä esitetyllä tavalla?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikössä säädettäisiin uudessa 48 §:ssä ehdotetulla tavalla?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Esityksessä ehdotetaan, että asiakkaalta ei pyydetä suostumusta teknologisen ratkaisun käyttöönottoon, vaan asiakkaan mielipide otetaan huomioon osana asiakasprosessia (palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, päätös). Kannatatteko tätä ehdotusta? (HE-luonnos kappale 2.6)

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää, miksi asiakkaalta pitäisi pyytää suostumus ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa säädetään?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää, miksi teknisestä valvonnasta ei pitäisi säätää ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Missä tilanteissa katsotte, että toimintayksikössä olisi tarpeen käyttää tallentavaa kameravalvontaa?
Millainen prosessi liittyy tallentavan kameravalvonnan käyttämiseen

-

Pidättekö kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää, miksi arviointivelvollisuudesta ei tulisi säätää.

-

Pidättekö kannatettavana, että asiakasmaksulain 10 e §:ään lisätään uusi momentti, jonka nojalla turva-
auttamispalvelun toteuttamisesta osana kotihoitoa voidaan periä maksu?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää, miksi ei tulisi säätää ehdotetulla tavalla.

-

Pidättekö kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon
henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos kannatatte maksimirajan asettamista teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa, onko ehdotettu 0,04 mielestänne sopiva?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätekö kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa?

-

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Valmistelussa on arvioitu, että lääkehuoltoon, yöaikaiseen valvontaan ja kirjaamiseen liittyvillä teknologioilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Näettekö, että iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa voisi vielä olla joitakin muita välittömän asiakastyön tehtäviä, joissa teknologian avulla voitaisiin vähentää henkilöstötarvetta?

-

Jos kyllä, mitä tehtäviä ne olisivat ja millä teknologialla henkilöstötarvetta voitaisiin vähentää?

-

Kannustaako esitys mielestänne investoimaan uusiin teknologioihin sosiaalihuollon palveluissa (myös muissa kuin iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa)?

-

Voitte esittää teknologiainvestointeihin liittyviä näkökohtia.

-

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne ehdotuksen vaikutuksista.

Suomen Kuurosokeat ry

Lausunto

3.6.2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmasulain muuttamisesta

Suomen Kuurosokeat ry on kuurosokeiden ja vaikeasti kuulonäkövammaisten oikeuksienvalvonta-, vertais-, asiantuntija- ja palvelujärjestö. Yhdistys tarjoaa heille palveluita koko Suomessa.

Edistämme kuurosokeiden tiedonsaantia, kommunikaatiota, liikkumista ja tasavertaista apuvälineiden saantia. Tiedotamme kuurosokeuteen liittyvistä asioista ja tuomme tunnetuksi kuurosokeiden osaamista. Teemme vaikuttamistyötä asiakkaidemme oikeuksien turvaamiseksi.

Kuurosokeiden ja kuulonäkövammaisten henkilöiden kohdalla on ensiarvoisen tärkeää saada palvelua kasvokkain eli henkilökohtaisella kohtaamisella. Tämä johtuu kaksoisaistivammasta ja vuorovaikutuksen sekä tiedonsaannin tarpeista. Monet kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset henkilöt ovat viittomakielisiä ja heille viitotaan kädestä käteen tai kaventuneeseen näkökenttään. Kommunikaatiota ja tiedonsaantia helpottavat myös erilaiset kosketusviestit.

Kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset henkilöt ovat pääsääntöisesti vammaispalvelulain mukaisten palvelujen piirissä. Muutamissa tapauksissa hyvinvointialueilla on arvioitu, että sosiaalihuoltolain mukainen ympärivuorokautinen palveluasuminen on asiakkaalle riittävä.

Kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille henkilöille sopivin ratkaisu palveluasumisessa on viittomakieltä osaava henkilökunta. Teknologisten ratkaisujen käyttö on kuitenkin yleistynyt ja joidenkin asiakasryhmien kohdalla ratkaisut ovat toimivia. Kuitenkin vain pieni osa kuurosokeista ja kuulonäkövammaisista asumisen palvelujen piirissä olevista henkilöistä pystyy käyttämään teknologisia ratkaisuja. Lisäksi he tarvitsevat usein näön tai kuulon apuvälineitä käyttämässään teknologiassa ja digitaalisissa palveluissa. Kuulon ja näön apuvälineiden sekä teknologisten palvelujen yhteensopivuus ja saavutettavuus on ratkaisevaa.

Asiakkaan toiveet ja mielipide on ensiarvoisen tärkeä ottaa huomioon palvelutarpeen arvioinnissa. Kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden kohdalla palvelutarpeen arvioinnissa vaaditaan tuntemusta kuurosokeiden ja kuulonäkövammaisten asiakkaiden kommunikaatiosta ja erityisesti siihen kuluva ajasta. Teknologiset palvelut sisältävät usein suomen kieltä puhuttuna tai kirjoitettuna. Monelle kuurosokealle suomen kieli tuottaa haasteita, sillä se on useimmiten vasta toinen opittu kieli viittomakielen jälkeen.

Teknologian lisääminen kuurosokeiden, kuulonäkövammaisten ja viittomakielisten asiakkaiden kohdalla on arvioitava tarkkaan. Apuvälinelähtöinen teknologian käyttö tarkoittaa, että asiakkaan on

osattava käyttää sekä apuvälinettä että siihen yhteensopivaa teknologista ratkaisua. Osa kuurosokeista henkilöistä saattaa tarvita jopa enemmän palveluja ja ohjausta, jos heillä on käytössä teknologisia tai digitaalisia palveluita ja ratkaisuja.

Teknologia voi jopa lisätä turvattomuuden tunnetta, jos teknologiaa ei osata hyödyntää oikein. Digipalvelut ja teknologiset ratkaisut eivät saa heikentää ihmisen itsenäistä toimintakykyä. Digipalveluiden ja teknologian käyttämiseen kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset henkilöt tarvitsevat usein toisen henkilön apua ja erityisesti silloin, kun niihin tulee päivityksiä tai muita muutoksia.

On huomioitava, että teknologian käytönopetus kuulonäkövammaiselle ja kuurosokealle vaatii enemmän resursseja ja aikaa. Palveluasumisen henkilökunta on myös koulutettava sekä kuulon- ja näön apuvälineiden sekä teknologian yhteiskäyttöön.

Vammaiset ovat usein pienituloisia ja asiakasmaksut voivat johtaa tilanteeseen, ettei pienituloinen asiakas käytä lainkaan palveluja varsinkin, jos niiden käyttökin koetaan haastavaksi.

Suomen Kuurosokeat ry pitää tärkeänä, että teknologisia ratkaisuja ja palveluita kehitettäessä hyödynnetään järjestöjen asiantuntemista ja erityissaamista. Suomen Kuurosokeat ry:llä on monivuotinen kokemus ja tieto kaksoisaistivammasta ja sen seurannaisvaikutuksista.

Kaaja Taru

Suomen Kuurosokeat ry - Vaikuttamisen ja oikeuksienvalvonnan työryhmä